

SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

OKRES III

Sprawozdanie Stenograficzne

z 17 posiedzenia w dniu 21 marca 1931 roku.

Wystąpienie Marszałka Senatu w sprawie podsumowania pracy Senatu w sesji 1930/1931

Marszałek Władysław Raczkiewicz:¹

Wysoka Izbo!²

Za chwilę odczytane będzie przez p. Prezesa Rady Ministrów zarządzenie p. Prezydenta Rzeczypospolitej o zamknięciu zwyczajnej sesji budżetowej Senatu.

Sesja, która kończy się dzisiejszym posiedzeniem, stanowi okres intensywnej pracy, uwieńczonej poważnym dorobkiem.

Sesja rozpoczęta została dnia 9 grudnia roku zeszłego, ale ze względu na przerwę świąteczną i zależność pracy od materiału, nadsyłanego z Sejmu, Senat i jego komisje weszły w okres wytężonej działalności dopiero w połowie stycznia.

W ciągu tych niewielu więcej niż dwóch miesięcy odbyliśmy pokaźną liczbę 17 posiedzeń. Od czasu stosowania w praktyce instytucji sesji zwyczajnej, t. j. od reformy Konstytucji w r. 1926, ilość posiedzeń w czasie jednej sesji wahała się od 7 do 18. 18 posiedzeń, t. j. o jedno więcej niż w tej sesji, odbyto w czasie sesji w r. 1926/27, sesja ta jednak trwała przeszło 4 miesiące.

¹ senator z list BBWR i marszałek Senatu III kadencji (1930–1935)

² zachowano pisownię oryginalną

Rola Senatu, określona przez naszą Konstytucję, nie daje tej Wysokiej Izbie prawa inicjatywy, ani też głosu w sprawie planu polityki ustawodawczej. Zadaniem Senatu jest gruntowne i spokojne przemyślenie projektów ustaw, uchwalonych przez Sejm i wprowadzenie do nich zmian lub przyjmowanie w brzmieniu sejmowym, lub wreszcie odrzucanie. Dlatego, by ocenić wydajność pracy Senatu, musi być stosowana właściwa miara.

Znaczenie Senatu przy obecnej Konstytucji zależy przecież bardziej od wagi wypowiedzianych w nim opinii, niż opiera się na przysługujących mu uprawnieniach. Cały szereg rozpraw, postawionych na wysokim poziomie, odbytych w czasie tej sesji, rozpraw, obfitujących niejednokrotnie w głębokie przeciwstawienia poglądów, wskazywał, że Wysoka Izba docenia w swej pracy wagę wszechstronnej wymiany myśli.

Nieznaczną ilość kar porządkowych, jaką zmuszony byłem zastosować, mimo, że postawiłem sobie za zadanie bezwzględne przestrzeganie porządku obrad, wskazuje, że zewnętrzna forma pracy Wysokiej Izby była sprzyjającą rzeczowej wymianie myśli.

Pod względem wydajności pracy ustawodawczej sesja, którą kończymy, wysuwa się na czoło dotychczas odbytych sesji zwyczajnych.

Senat rozpatrzył 125 projektów ustaw, gdy tymczasem ilość ustaw, załatwianych przez okres 4 sesji poprzednich, wynosiła w kolejnym porządku 23, 6, 72 i 16. Oczywiście nie możemy mierzyć dokonanej pracy tylko ilością ustaw, gdyż nakład pracy nad poszczególnymi ustawami jest nierówny. Wśród tej liczby ustaw znajduje się 26 drobnych, dotyczących sprzedaży lub zamiany gruntów, oraz 56 ustaw ratyfikacyjnych, z których większość znaczna została przyjęta bez dyskusji w tej Wysokiej Izbie, a często uchwałą jednomyślną.

Główną pracą Senatu były z natury rzeczy obrady nad budżetem państwowym. Budżet na 1931/32 r., po wyczerpującej ocenie w komisji i 6-dniowej debacie na plenum z czynnym udziałem członków Rządu został przyjęty z szeregiem zmian.

Budżet obrony narodowej przyjęła Wysoka Izba bez rozprawy.

Między rozpatrzonymi przez Senat ustawami poważną liczbę stanowią ustawy, dotyczące spraw finansowych i gospodarczych. Cała grupa tych ustaw obejmuje zmiany niektórych postanowień ustawodawstwa podatkowego, mianowicie ustawy:

o opłacie od kart do gry,

o opłatach stemplowych,

nowela do podatku dochodowego,

nowela do podatku od cukru,

10% dodatek do podatków, ujęty w formę osobnej ustawy,

samoistny podatek wyrównawczy dla gmin wiejskich.

Następnie trzy ustawy dotyczą nowostworzonych specjalnych funduszy, a mianowicie: Funduszu Drogowego i Funduszu Eksportowego.

Dwie ustawy upoważniają do zaciągnięcia pożyczek: 6%% pożyczki zagranicznej, związanej z monopolem zapalczanym, oraz pożyczki dla Państwowych Zakładów Wodociągowych na Górnym Śląsku.

Specjalna ustawa, uchwalona przez Wysoką Izbę, wprowadza zmiany do ustawy emerytalnej.

Dwie ustawy dotyczą monopoli państwowych, a to: ustawa o monopolu zapalczanym i nowela do ustawy o monopolu spirytusowym.

Wymienić też należy kilka ustaw z dziedziny spraw kredytowych, uchwalonych w związku z potrzebami gospodarczymi, są to ustawy, dotyczące: wierzytelności w walutach obcych i w złotych w złocie, hipotecznie zabezpieczonych, zabezpieczenia praw posiadaczy listów zastawnych i obligacyj; upoważnienia Rządu do zaciągania pożyczek, o biletach skarbowych, bilonie i pomocy dla instytucji kredytowych.

5 ustaw o dodatkowych kredytach uporządkowały stan prawny poprzednich okresów budżetowych.

Wreszcie podkreślić wypada 3 ustawy, dotyczące skupu kolei oraz kilka ustaw dziś przyjętych.

Główny ciężar pracy Senatu za tej sesji spoczywał na Komisji Skarbowo-Budżetowej. Opracowanie budżetu jest zasługą tej komisji, o czym miałem już sposobność wspomnieć po uchwaleniu przez Wysoką Izbę budżetu. Tak samo całokształt ustaw finansowych i gospodarczych rozpatrywany był w tej komisji. Dlatego też uważam za swój obowiązek przy końcu tej sesji wydajną pracę panów Senatorów, członków Komisji Skarbowo-Budżetowej specjalnie podkreślić.

Liczne ustawy ratyfikacyjne, których uchwalenie w wielu wypadkach zalegało z poprzednich kadencji, przyczynią się wydatnie do rozwoju naszego współżycia z innymi państwami.

Dłuższą wymianą poglądów zarówno w Komisji Spraw Zagranicznych, jak i na plenum tej Wysokiej Izby, poprzedzone zostało jedynie uchwalenie ustaw ratyfikacyjnych, dotyczących umowy likwidacyjnej oraz traktatu handlowego z Niemcami.

Z pośród innych ustaw, w czasie tej sesji rozpatrzonych, podkreślić tylko pragnę przyjęcie przez Senat ze zmianami ustawy, znoszącej pozostałe tu i ówdzie w naszym ustawodawstwie z czasów zaborczych przepisy wyjątkowe, dotyczące pochodzenia, narodowości, języka, rasy i religii.

Senat zaproponował zmiany do 6 ustaw. Nie pozostają też żadne zaległości na sesję następną. Wszystkie nadesłane z Sejmu ustawy zostały rozpatrzone. Cały ten poważny dorobek jest niewątpliwie dowodem sprawności oraz poczucia odpowiedzialności w pracy Wysokiej Izby. Świadczy on jednak także o innym, niezwykle ważnym czynniku, a mianowicie o osiągnięciu szarmonizowania współpracy między obu Izbami Ustawodawczymi oraz między Wysoką Izbą a Rządem Rzeczypospolitej.

Prócz pracy ustawodawczej Senat rozpatrzył 3 wnioski senatorskie, w czasie tej sesji zgłoszone.

Z uznaniem podkreślić należy, że liczba interpelacji w Senacie, która za poprzednich sesyj stale wzrastała, a to z 11 na pierwszej z r. 1926/27 do 58 na ostatniej, w czasie sesji obecnej wyniosła 4.

Zjawisko to przypisuję intensywnemu współdziałaniu członków Rządu w rozprawach Senatu, dzięki czemu Panowie Senatorowie mieli możliwość otrzymać, w szczególności przy debacie budżetowej, wyjaśnienia i odpowiedzi na pytania bez uciekania się do formy interpelacji, oraz zmianom,

wprowadzonym do Regulaminu Obrad.

W zakresie usprawniania obrad Senatu chcę podkreślić, że Wysoka Izba, przystępując do pracy, wprowadziła szereg zmian do swego Regulaminu. W szczególności zasługuje na uwagę utworzenie dwóch nowych komisji a mianowicie: Komisji Spraw Wojskowych, która została odłączona od Komisji Spraw Zagranicznych, oraz zupełnie nowej Komisji Konstytucyjnej, niezbędnej w związku ze zbliżającą się reformą ustroju.

Zadanie naprawy zasadniczych praw Rzeczypospolitej góruje nad wszystkimi pracami, jakie w czasie tej kadencji spełnić mają Izby Ustawodawcze.

W przemówieniu, które miałem zaszczyt wygłosić w dniu otwarcia Senatu, zaznaczyłem, że w tej dziedzinie uprawnienia, przysługujące tej Wysokiej Izbie, nakładają na nią prawo i obowiązek Wypowiedzenia ważkiego zdania.

Narazie praca nad Konstytucją rozpoczęta jest dopiero w Sejmie; Senat, nie mając przedmiotu obrad, nie mógł jeszcze do niej przystąpić. Zadanie to jest jednak tak wielkie, że wymaga nad wyraz gruntownego przygotowania. Panowie Senatorowie mają możliwość przed przystąpieniem Senatu do rozpatrywania projektu nowej Konstytucji prowadzić prace przygotowawcze, by w chwili, gdy będą powołani do powzięcia decyzji o nowych fundamentach ustroju Rzeczypospolitej, dorobek nauki, jak i myśli polskiej w tej dziedzinie w pełni wykorzystać.

W końcu pragnę oświadczyć, że zgodnie z przyjętą zasadą pełnienia urzędu Marszałka po zamknięciu sesji udam się do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, aby szczegółowo przebieg i wyniki pracy tej Wysokiej Izby przedstawić.